

Full adjunt Exercici de curs

Escola Tècnica Superior d'Arquitectura del Vallès
Departament d'Urbanisme i Ordenació del Territori
Quadrimestre de Tardor Curs 2013 - 14

Urbanística VIII

Projectes de Ciutat en la ciutat - mosaic- territorial

Els llocs i els temes emergents de projecte a la Barcelona metropolitana

SITUACIONS TERRITORIALS- LÒGIQUES PROJECTUALS

<http://urb8.50webs.com>

Professor: Carles Llop i Torné (DUOT UPC)

Professors col·laboradors: Xavier Matilla (DUOT UPC)

Doctorands UPC: Marta Carrasco, Konstantinos Kourkotas

© 2012 Ajuntament de Sabadell

Martorell

Castellbisbal

El Papiol

Rubí

Terrassa

Castellar

Sant Quirze del Vallès

Sant Cugat del Vallès

Cerdanyola del Vallès

Ripollet

Barberà del Vallès

Badia

Sabadell

Polinyà

Palau-solità i Plegamans

Santa Perpètua de Mogoda

Mollet del Vallès

Paret del Vallès

Montmeló

Montornès del Vallès

Vilanova del Vallès

Granollers

La Roca del Vallès

Aprendre de Barcelona, de les Ciutats de l'Arc metropolità i de les ciutats B-30

La ciutat contemporània, i l'àrea metropolitana de Barcelona ho mostra, és una ciutat complexa des del punt de vista factual. El procés de metropolitaneització en el creixement de les ciutats centrals sobre el pla central i en les cubetes de la Regió urbana de Barcelona, es manifesta en una forma de ciutat-mosaic-territorial conformada per una gran heterogeneïtat de formes urbanes barrejades en una mena de mixed col·loïdal amb espais rurals, infraestructures territorials i altres àmbits de dispersió residencial o industrial. Tanmateix, aquest producte urbà sconfinato, allargassat sobre un territori cada cop més vast, inequívocament postfordista, mostra realitzacions exemplars de centralitat articulació urbana, alhora que els projectes de ciutat i territorials en curs plantegen símptomes de nova qualitat i urbanitat. L'internodalitat, d'un cada cop més real policentrisme metropolità, la intermodalitat en l'aposta decidida per sistemes i espais equipats públics per gestionar de manera eficient els creixents fluxos de la mobilitat regional, mostren una clara visió d'on dirigir les accions del projecte metropolità. Passejar l'espai recuperat de Vall paradís (Terrassa), caminar el gran passeig marítim de la metròpoli (endegat per la Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana), resseguir les transformacions de carreteres en passeigs urbans (a Sant Feliu de Llobregat, Martorell, Montgat...) o veure la transformació de Can Mulà (gran plaça central de Mollet) o l'intercanviador-plaça-parc (en l'illa central de Badalona) citant alguns dels múltiples exemples de les transformacions en curs d'una ciutat de ciutats, parroquial i metropolitana alhora que mostra la seva energia per un urbanisme actiu basat en la qualitat del carrer.

...

Sobre la cubeta del Vallès l'enclau territorial estratègic de la B-30, històricament el corredor del Vallès, és el punt de partió d'aigües entre el Llobregat i el Besòs. Lloc de pas de les xarxes que comuniquen Barcelona amb els territoris d'Europa, el sud de Catalunya i la península Ibèrica, és a més el gran espai d'articulació de les ciutats de l'arc de la metròpoli de Barcelona. La seva actual situació urbanística es caracteritza per una ocupació extensa del seu territori amb una dualitat de formes de creixement -entre ciutat compacta i urbanitzacions difoses pel territori. En termes de nova ocupació de sòl dels darrers decennis, cal constatar la manca de compleció urbana i la necessitat de reprogramar alguns dels sòls urbanitzats no ocupats, plantejant nous reptes d'abordar actuacions de millora de la ciutat existent pel que fa a la seva estructura i composició interna, així com de les relacions ciutat - territori, d'acord amb les noves demandes urbanístiques, ambientals, culturals, socials i econòmiques.

Algunes informacions

El procés de creixement dels municipis de la regió metropolitana i l'ocupació territorial de la mateixa, ha generat fortes disfuncions urbanístiques, ambientals i socials. En lloc d'una nostàlgia sobre el

territori perdut, el 'projecte de ciutat' exigeix una actitud renovada per fer front a les demandes socials de qualitat de vida, de qualitat urbana i de sostenibilitat ambiental alhora que cerca la identitat urbana i el lloc específic dins els territoris metropolitans.

Quines són les estratègies i les actuacions que s'estan desenvolupant des de la política urbanística municipal i des de les instàncies supramunicipals? Quines estratègies o actuacions es podrien proposar de bell nou?

Per tal d'aprofundir en aquestes qüestions es proposa un exercici conjunt de curs, que faci un 'survey', una radiografia de l'estat de l'art del territori B-30 mitjançant una **mirada analítica sobre els seus 'problemes' i 'oportunitats'** a l'escala de la ciutat i de la ciutat-regió metropolitana, per tal de proposar estratègies, actuacions i propostes projectuals per abordar-les, en clau de "projecte de ciutat".

Com procedir amb l'exercici?

En grups desenvoluparem el següent treball que es detallarà en les sessions de tutoria de grup:

PROCEDIMENT que seguirem

Observar Anàlisis	Comprendre Avaluació	Actuar Proposta
-----------------------------	--------------------------------	---------------------------

FASES de producció del treball

Debilitats Amenaces Fortaleses Oportunitats	Impressions Dades Documentació Referents	Estratègies Actuacions Propostes
--	---	--

DOCUMENTS que generarem

0. Cartografies de Sant Cugat del Vallès en la cubeta del Vallès

1900, 1950, 1976, 2000, 2012

1. IMPRESSIONS

2. DIAGNOSI-DAFO

3. ATLAS

4. QUADERN DE PROPOSTES

1. IMPRESSIONS

> **Objectius:** transmetre les percepcions de la primera visita del territori i els municipis mitjançant el format de descripció de recorreguts, àmbits, a través de l'eina fotogràfica i els muntatges comunicatius a l'abast. Preparar itinerari, elaboració de quadern d'imatges, primers apunts i notes.

> **Alguns tòpics de referència:**

> **Format paper:** 10 postals 10x15cm, encadenades i desplegable en vertical

> **Format digital:** arxiu pdf únic de mida <25Mb

2. DIAGNOSI_INFORME DAFO

- > **Objectiu:** identificar Debilitats - Amenaces - Fortaleses - Oportunitats de l'espai territorial
- > **Format paper:** 1 full din-A4 vertical
- > **Format digital:** arxiu pdf únic de mida<25Mb

3. ATLES

- > **Objectiu:** mapificació interpretativa de la realitat urbana i territorial a partir dels tòpics proposats.
- > **Format paper:** fulls A3 vertical. Espai 2cm inferiors amb nom autors esquerra i títol treball dreta, tipografia Arial
- > **Format digital:** arxiu pdf únic de mida<25Mb
- > **Continguts (índex de referència):**

ENCAIX TERRITORIAL

- La B-30 en la cubeta del Vallès

- MEDI RECEPTOR_TERRITORI SUPORT
- DADES
  - Timeline de les dades i fets històrics rellevants en la evolució urbana del territori
- EVOLUCIÓ URBANA I DEL TERRITORI
- ESPAIS OBERTS TERRITORIALS
  - La Serra de Collserola
  - Els connectors entre Collserola i el Vallès.
- ESPAI PÚBLIC URBÀ
  - Classificació tipològica
  - Classificació jeràrquica, criteris de continuïtat, localització i accessibilitat
  - Classificació segons usuaris
  - Nivells i qualitats d'urbanització
  - El verd urbà
  - Mobiliari urbà: tipus, criteris de localització i de idoneïtat
  - Senyalètica urbana
- ELS EQUIPAMENTS
  - Els equipaments territorials
  - Els equipaments urbans:
    - Tipologia, posició i mida
    - Programa , intensitat, permeabilitat, àrea de servei, freqüència d'ús
    - Nivells d'accessibilitat
- XARXES DE LA MOBILITAT
  - FERROVIÀRIES:
    - Traçat i integració urbana
    - Les estacions de ferrocarril
  - VIÀRIES:
    - Estructura viària
    - Les vies supramunicipals (metropolitanes)
      - B-30

- BP-1503 carretera de Rubí
- BP-1413 carretera Cerdanyola
- Els espais del vianant
- Els espais del transport públic
- Servei Bici

GESTIÓ:

- Estratègies i dispositius de la gestió de la mobilitat
- TEIXIT EDIFICAT RESIDENCIAL
  - El centre històric de Sant Cugat del Vallès
  - Els teixits residencials contemporanis
  - Nivells de consolidació: antiguitat, manteniment i ocupació
  - Àmbits d'obsolescència urbana
  - Les àrees de baixa densitat
  - L'habitatge
- TEIXIT EDIFICAT ACTIVITATS ECONÒMIQUES
  - El comerç urbà
  - Activitats terciàries
  - L'activitat industrial
- VORES URBANES
  - Àmbits degradats
  - Àmbits residuals
  - Àmbits en transformació
- XARXES AMBIENTALS
  - Dades ambientals del municipi
  - Vectors ambientals
  - La gestió dels residus i l'espai públic
  - La gestió del cicle de l'aigua
- PATRIMONI
  - Elements, espais i conjunts arquitectònics
  - Esdeveniments culturals comunitaris i l'espai públic
- PAISATGE
  - Components del paisatge
  - Panoràmiques i enclaus visuals
  - Skyline
- FACTORS SÒCIO-ECONÒMICS
  - Dinàmica socioeconòmica del municipi
  - Perfil dels agents socials

4 QUADERN DE PROJECTES

- > **Objectiu:** plantejament d'estratègies, actuacions i propostes de projecte de ciutat, a partir de la interpretació de la realitat urbana i territorial (Impressions, DAFO i Atlas) i de les oportunitats detectades.
- > **Format paper:** fulls a3 vertical. Espai 2cm inferiors amb nom autors esquerra i títol treball dreta, tipografia Arial

> **Format digital:** arxiu pdf únic de mida <25Mb

> **Continguts (índex de referència) temes projectuals:**

- Les articulacions dels límits de la ciutat amb
- El sistema verd, els espais naturals i el *system parc* metropolità
- La reprogramació d'usos i el reciclatge dels teixits urbans
- La reprogramació de les activitats econòmiques i els nous espais de la producció
- La valorització ambiental, propostes per la millora del metabolisme urbà
- Propostes per la nova gestió de la mobilitat i la transformació del carrer i l'espai públic
- Nous centres urbans: eixos urbans i places equipades
- La reconversió de les carreteres intermunicipals com avingudes metropolitanes
- La integració dels ferrocarrils
- Projectes en els teixits residencials i els espais de les activitats econòmiques
- ...

Materials a disposició:

Bases

- Cartogràfiques: carto 5000 ICC (dxf)
- Ortoimatges: orto 2500 ICC (sid)

Documents de Planejament

Pla General Metropolità

Pla Territorial Metropolità de Barcelona

Webliografia

l'Associació Àmbit B30	http://www.b30i.cat/b30/p/inici_cat.asp
Ajuntament de Sant Cugat del Vallès	http://www.santcugat.cat
Àrea Metropolitana de Barcelona	http://www.amb.cat
Institut cartogràfic de Catalunya	www.icc.cat
Institut d'Estadística de Catalunya	http://www.idescat.cat
Registre de planejament de Catalunya	ptop.gencat.cat/rpuportal
Mapa urbanístic de Catalunya	ptop.gencat.cat/muc-visor
Observatori de l'activitat econòmica de les ciutats	www.eixos.cat
European Urban Knowledge Network, EUKN	http://www.eukn.org/Spain/es